

CHRONICON PAR VUM
ECCLESIAE S. S. SIMONIS ET IVDÆ GOSLARI-
ENSIS, CVM RECENSIONE RELIQVIARVM

Ex MSto.

Brachium Innocentii Papæ, Gregorii Papæ pars magna. Erardi Episcopi dimidia pars. Anastasiæ virginis & martyris dimidia pars. Caput Agathæ virginis & martyris. Helenæ Reginæ major pars, Pinnosæ, Ursulæ, Cordulæ integra corpora. Gaudentiæ virginis pars magna, Julianæ virginis, Victoriæ virginis, Walburgis virginis, Matronæ virginis, Coronæ virginis magna pars. Brachium Euphemie virginis; Honestæ virginis, Aldegundis virginis, Theodoræ virginis pars. Caput Scholasticæ virginis ac Modestæ virginis.

Ad Sanctum Johannem hæc ara consecrata est in honore Domini nostri Jesu Christi & Sanctorum, quorum reliquiæ hic sunt. De capite Sancti Johannis Baptistæ & brachium ejus dextrum. Capita Sanctorum Proti & Hyacinthi, Antonius martyr totus. Brachium Vitalis martyris; Gordiani & Epimachi, Viti martyris, Herculiani martyris, Lini martyris, Quintini martyris, Genesii martyris, Apollinaris martyris pars magna. Florianus martyr totus. Sanctorum confessorum, Felicis Papæ major pars, Melchiadis Papæ pars magna, Damasi * Papæ. Cyprianus Episcopus totus. Brachium Severini Episcopi, Zephenirii Episcopi duæ costæ, Maximiani Episcopi major pars, Arnulfi Episcopi, Aviani Episcopi, Simplicii Episcopi, Privati Episcopi pars magna. Manus Leochadiæ virginis, Brachium Christianæ virginis, Caput Agnetis virginis, Candidæ virginis, Basilie virginis, Felicidæ virginis, Odilæ virginis, Bejothæ virginis, Genesæ virginis pars magna.

Ad sanctum Petrum altare hoc dedicatum est in honore Domini nostri Jesu Christi & sanctæ Mariæ perpetuæ virginis, & sanctorum, quorum reliquiæ hic continentur: Apostolorum Petri & Pauli, Andreæ Apostoli, Timothei Apostoli, Alphæi Apostoli; Sanctorum martyrum Johannis & Pauli; Alexandri major pars, Stephani Papæ major pars, Calixti Papæ & martyris. Potentianus Papa & martyr totus. Januarius martyr totus, Hilarius martyr totus. Nicomedis martyris, Ferreoli martyris, Gorgonii martyris pars magna, Sergii & Bacchi martyrum, Faustini martyris, & sanctorum confessorum. Narcissus Episcopus totus, Meldarus episcopus totus, Polycarpus episcopus totus. Theotgarii episcopi, Liburii Episcopi, Mamenti Episcopi, Vigilii Episcopi, Philippi Episcopi, sanctorum Confessorum, Sixti, Anicii, Lautiani Presbyteri. Caput Alexii Confessoris; & sanctorum, Perpetuæ & Felicitatis duo brachia, de capite sanctæ Lucie virginis, Apollinæ virginis, Eulaliæ virginis, Emerentianæ virginis, Theclæ virginis, Theodosiæ virginis, Anatoliæ virginis, Columbæ virginis, Eugenie virginis, Eufrafiæ virginis.

Ad sanctum Matthiam in crypta continentur hæ reliquiæ Matthias Apostolus, Andreæ Apostoli pars magna, Jacobi Apostoli, fratris Johannis apostoli & Evangelistæ; & sanctorum Martyrum, Venantius episcopus & martyr integer, Rusticus Episcopus & martyr totus, Brachium S. Lamberti episcopi & martyris, Sebastiani martyris dimidia pars, Albani martyris pars magna, Cyriaci martyris, Agapiti martyris, Timothei & Symphoriani. Et sanctorum confessorum, Remigii, Germani Episcoporum, Justi episcopi, Reynardi episcopi, Manfueti Episcopi pars magna, Vedasti & Amandi; & sanctorum virginum, Potentianæ virginis, Praxedis virginis fororis ejus, Justitiæ virginis. Brachium sanctæ Barbaræ virginis ac martyris, Demetriæ virginis, Balbinæ & Reparatæ virginis.

Ad sanctam Crucem in medio Monasterio continentur hæ reliquiæ: Capita sanctorum Philippi & Jacobi, sanctorum Martyrum, Stephani Protomartyris, Fabiani Papæ & martyris. Valentinus episcopus & martyr totus. Corpora duo integra Primi & Feliciani martyris, Blasii Episcopi & martyris, Cleti Papæ & martyris, Albini martyris, Marci & Marcelliani fratrum, sanctorum confessorum Leonis Papæ, Lucii Papæ. Amatius Episcopus totus, Ignatius Episcopus totus. Iheronymi Episcopi pars magna; Eusebii Presbyteri, Columbanus Abbatis, Othmari Abbatis, & sanctorum virginum duo corpora integra, Aureliæ & Rondæ virginum, Keinsvindæ virginis, Beatricis virginis, Benignæ virginis, Eufrafiæ virginis, Sophiæ virginis, Beatricis virginis.

Sciendum præterea, quod istius templi, quod in honore Sanctæ & individue Trinitatis consecratum est, principales patroni sunt: scilicet *primò* summi Altaris Beata virgo Maria; Sancti Apostoli, Simon, Judas & Matthias; Martyres Rusticus, Venantius; Confessores Valerius, Servatius, Eucharis, Maternus. Hi autem sunt Patroni altarium intuitu Monasterii. In medio choro S. Michael cum sancto Hilario. Item versus Aquilonem sanctus Johannes Baptista cum sancto Johanne Evangelista. Item versus austrum sanctus Petrus ad altare suum. Item in medio Monasterii sancta crux cum sancto Stephano. Item in Crypta Beata Virgo Maria cum sancto Dionysio. Item specialis capella juxta turrinam sanctæ Mariæ virginis in superiori; item capella Sancti Nicolai in inferiori. Item capella sanctæ Mariæ Magdalene versus aquilonem, item capella sancti Blasii in Capitolio, exceptis reliquiis, quæ in summo altari præcipue & in aliis altaribus & capellis prænominatis, & duobus magnis sarcophagis continentur, in quibus etiam multa corpora sanctorum, & duobus particularibus reliquiis, requiescunt: quorum numerositatem, quemadmodum *in libris antiquis & vetustate consumtis didicimus*, vix enumerare possemus; fieret etiam forte legentibus tædiosum. Videlicet ipsorum numerus est procul dubio copiosus, quod ex eo conjicitur, quia Dominus *Henricus* Imperator hujus nominis *secundus*, istius Ecclesiæ fundator magnus & potens, ipsam amore præcipuo amplexabatur. Quapropter à Domino Papa *Eugenio* singulariter & universaliter Ecclesiæ, non solum prece, sed etiam pretio & violentia, multorum sanctorum reliquias cumulabat, quas in hac Ecclesia cum devotione quam maxima collocabat, & in argumentum summæ dilectionis primo filiam suam, post hæc cor proprium cum præcordiis in choro nostro tumulari devotus procuravit; quia propter loci distantiam hic integraliter sepeliri non poterat. Unde & corpus ipsius sepultum est in Spira.

Cum igitur istius Ecclesiæ numerositatem reliquiarum sub compendio comprehendere non possimus, & singula conscribere fieret legentibus tædiosum: visum est nobis, ut prælibatis brevitate causa utamur; ut eo studiosius aliorum sanctorum, patronorum nostrorum, reliquias distingvamus, quæ continentur publice ac manifestè in scriniis & capsulis & vasis aureis & argenteis, gemmis mirabiliter ornatis. Ex multis igitur pauca prosequentes, quæ scriptis distinguere conati sumus: habemus itaque hic magnam partem de clavo, cum quo crucifixus est Dominus; item magnas partes de ligno crucis Domini in duabus aureis crucibus; argenteam imaginem beatæ Virginis Mariæ cum reliquiis ipsius.

In aureo scrinio Domini nostri ac sanctæ matris ejus Mariæ continentur hæ reliquie: scilicet de ligno sanctæ crucis, de præsepio Domini, de sepulchro Domini, de terra sancta, quam Dominus pedibus suis calcavit, de cingulo beatæ Mariæ virginis, de virga Aaron, tres cruces argenteæ, in quibus istæ reliquie continentur, scilicet: reliquie Sancti Jacobi Apostoli, de brachio sancti Vincentii, Fabiani & Sebastiani, Cosmæ & Damiani.

In scrinio sanctorum Apostolorum Simonis & Judæ hæ reliquie continentur: scilicet, Simonis & Judæ, Matthiæ Apostoli, Bartholomæi Apostoli, de brachio sancti Erardi Episcopi, Valerii Episcopi.

Item in scrinio Apostolorum argenteo majori, intrinsecus deaurato, hæ reliquie continentur, scilicet: Sancti Matthiæ bis, de dorso sancti Bartholomæi, item magnum os ejusdem, de sancto Andrea Apostolo, de sancto Valerio Episcopo.

In minori scrinio argenteo martyrum hæ reliquie continentur, scilicet sancti Venantii Episcopi & martyris, sanctorum Sebastiani & Fabiani martyrum, sancti Pancratii martyris, de brachio sancti Exuperii martyris, de cranio sancti Chrysogoni martyris, sancti Viti martyris, Georgii martyris, Bonifacii Episcopi & martyris, Blasii Episcopi & martyris, Tiburtii martyris, Cyriaci martyris, Cæsarii martyris, de vexillo S. Mauritii martyris.

In majori scrinio eburneo martyrum hæ reliquie continentur: Brachium S. Albani martyris, de collo sancti Ambandi martyris, de capite sancti Proti martyris cum duobus dentibus. Scapula sancti Hyacinthi, cranium sancti Chrysogoni martyris, sancti Pancratii martyris, sancti Venantii Episcopi & martyris, sancti Dionysii martyris, de scapula sancti Donati martyris, Benedicti martyris, de corporibus sanctorum Cæsarei & Valeriani martyrum, Peregrini martyris, Christiani martyris, Germani martyris, Pamphili Episcopi & martyris, Floridi & Amandi martyris.

In scrinio secundo confessorum hæ reliquie continentur: Brachium sancti Erardi, brachium sancti Ambrosii, de dextro brachio S. Eucharis, sancti Witberti confessoris, sancti Wolfgangi episcopi, Petri exorcistæ, Castoris confessoris, sancti Valerii magna pars.

In scrinio sancti Nicolai hæ reliquiæ continentur: Cranium sancti Nicolai, de costa & dorso sancti Erardi Episcopi, de dextro brachio S. Eucharii, costa & duæ dentes Servatii, de brachio sancti Valerii.

In scrinio tertio eburneo confessorum & martyrum hæ reliquiæ continentur: Mandibula sancti Erardi confessoris, de brachio sancti Cyrilli, de sancto Valerio, de sancto Chryfologo martyre, de sancto Peregrino martyre, de sancto Euchario Episcopo, de sancto Pancratio martyre, de sancto Pamphilio Episcopo & martyre.

In scrinio eburneo quarto virginum hæ reliquiæ continentur: De sancta Maria Magdalena, de corpore sanctæ Felicitatis; Anastasiæ virginis tria magna frustra, de sancta Ursula virgine & martyre, de sancta Petronilla virgine, de sancta Pinnosa virgine, de sancta Cecilia virgine, de sancta Conegundi virgine, & de undecim millibus virginum.

In ultimis duobus eburneis scriniis reliquiæ sine titulo continentur.

Anno Gratia nongentesimo duodecimo *Conradus* Imperator, hujus nominis *primus*, filius *Lodovici* tertii Imperatoris de genere magni Karuli, (*) . . . ab Augusto, adeptus est Romanum imperium, & regnavit annis VII. Hic primò, in anno regni sui quinto, fundavit ecclesiam istam in *Hartesborg* Canonicorum secularium in honore Beati *Valerii* confessoris atque Pontificis Treverensis, & dotavit eam cum prædio in *Harlingerodbe* & aliis multis bonis, cujus anniversarius est die Beati Valentini martyris.

Anno Gratia nongentesimo vigesimo primo *Heinricus* hujus nominis *primus*, filius *Otonis* Ducis Saxonie, qui vocabatur *Auceps*, adeptus est Romanum Imperium, & regnavit annis XVIII. In anno vero regni sui quinto decimo mons *Ramersberch* inventus est, & postea per ipsum *civitas Goslariensis* est constructa. Idem Imperator fundavit Monasterium prudentum virginum in *Quedlingeurg*, & ibidem est sepultus.

Anno Gratia millesimo vicefimo quinto, *Conradus* Imperator hujus nominis *secundus*, filius *Heinrici* Ducis Sveviae, adeptus est Romanum Imperium, & regnavit annis quindecim. Hic dotavit eandem Ecclesiam in *Hartesborg* cum prædio trans *Salam*, quod dicitur *Balberghe* & suis appendiciis, & cum prædio *Wevelingbe* apud *Sommerschenburgh*. Hic etiam ecclesiam *Limborch* & episcopatum in *Spira* *primus* fundavit, & ibidem est sepultus.

Anno Dominicæ incarnationis CIO XL. *Henricus*, filius hujus *Conradi* Imperatoris, hujus nominis *tertius* Rex, *secundus* Imperator, (**) LXXXVI. ab Augusto, suscepit Romanum Imperium, & regnavit annis XVII. *Iste* transtulit Monasterium *S. Valerii* de *Hartesborg* ad locum *istum*, & istam ecclesiam fundavit, & dotavit cum prædio in *Jersleve* & omnibus suis attinentiis, & eam per beatissimum Papam *Leonem*, cooperantibus sibi in numero Cardinalibus, Archiepiscopis & Pontificibus & Abbatibus *septuaginta tribus*, in die beatorum *Processi* & *Martiani* martyrum, in honorem *S. Mariæ* & *SS. Apostolorum Simonis & Judæ*, *Rustici*, *Venantii* martyrum, *Valerii*, *Servatii*, *Materni*, *Eucharii* Confessorum, & omnium *SS. ipso* Imperatore præfente, consecrari procuravit. Idem venerabilis Papa *Leo* tulit Imperatori magnam partem reliquiarum *Apostolorum Petri & Pauli*, integra corpora sanctorum, & diversas reliquias, quæ per diversa loca sibi fuerant apportatæ; & in altaribus reconditæ sunt, quæ illo die fuerant consecrata. Idem Imperator in quodam scrinio, quod tulerat de *Hersvelde*, dedit Ecclesiæ duas scapulas pulverizatas beatorum *Apostolorum Simonis & Judæ*, caput beati *Servatii*. Dedit etiam Treverensibus quosdam largos redditus, quos habent pro reliquiis beati *Matthiæ*, quas hic gloriosius collocavit, & duas cruces aureas, clavum Domini; Scrinium & imaginem *Beatæ Virginis*. Idem Imperator *Henricus* dignissimam partem sanguinis *Beati Stephani* Protomartyris cum prædio *Edekersleve* & omnibus suis attinentiis dedit huic Ecclesiæ, & cranium beati *Nicolai* cum prædio *Tzemmenstede*, & omnibus suis attinentiis. Dedit etiam pinguedinem beati *Laurentii* in vasculo pretioso, reliquias *S. Dionysii*, & corpora sanctorum *Valerii*, *Materni*, *Cyrilli* Treverensium Pontificum; Brachium *S. Eucharii*, auro & gemmis honorificè decoratum, & reliquias *Sancti Herardi* Ratisponensis Episcopi. Dedit etiam magnum plenarium intus & extra mirificè decoratum. Collocavit etiam quasdam reliquias in altari cryptæ reverenter, quas postea *Bernardus* Hildesienfis Episcopus, cum *Elberto* hujus Ecclesiæ Præposito, irreverenter videre & alibi locare voluit, quod ambo excæcati fuerunt. Hic etiam dedit nonam partem omnium bonorum, ad fiscum regium pertinentium, quod postea filius suus *Henricus*, dando largum prædium in *Reynstede*, in recompensam, in melius commutavit. Dedit etiam gloriosum censum arearum per totam civitatem *Goslariensem*, qui vulgariter *Wazschare* nuncupatur. Dedit præterea quandam *literam*,
à Rege

(*) LXXXVII secundum Marianum Scotum,

(**) juxta Marianum Scotum LXXXIV.

à Rege *Gracia* sibi missam, cum sigillo aureo fatis ponderoso, de quo fiebat calix aureus; de litera vero fiebat palla altaris. Super hæc autem omnia fecit & dedit huic Ecclesie bona inenarrabilia in reliquiis & ornamentis, præparamentis, libris, libertatibus, redditibus & similibus, quæ singula scribere nequaquam possumus causa brevitatis. Suis etiam temporibus prædictus Papa *Leo* post hujus templi solemnem dedicationem concilium in *Moguntia* celebravit, ubi hanc ecclesiam multis privilegiis & libertatibus honoravit, ob ipsius Imperatoris præsentiam. Idem quoque Imperator in argumentum veri amoris filiam suam *Mechildim* virginem, & postea, bona fide & morte præoccupatus, cor suum cum præcordiis apud filiam suam hic in choro; reliquam vero partem sui corporis in *Spira* disposuit tumulari. Quorum animæ felices semper vivant beatè per infinita secula seculorum amen.

Anno gratiæ cō LVII. *Heinricus* hujus filius suscepit Romanum Imperium, & regnavit annis quadraginta novem. Hic celebravit curiam in *Goslar* in festo Pentecostes, & ipso die orta est maxima seditio hic in monasterio inter Principes, & *Buggo* Halberstadiensis episcopus, *Deto* Comes Palatinus, qui dedit huic ecclesie bona in *Slanstede* & *Dedenleve*, interempti sunt, & alii quam plures; & cantante choro hunc versum: *Hunc diem gloriosum fecisti;* cantabat dæmon in summitate monasterii: *hunc diem bellicosum ego feci.* Idem Imperator *Sarphagum* S. *Valerii* fieri & ornari mirificè procuravit.

Anno gratiæ cō CVI. *Heinricus* Imperator, prædicti *Heinrici* filius, regnavit annis viginti & uno. Hujus clypeus cum gladio dormientis hic in aula Regis, ictu fulminis est consumptus. Hic postmodum contra *Saxones* in *Welpesbolte* dimicavit, & victoriam perdidit Domino sic volente.

FINIS.

